

Oslo Schakselskap 110 år

Stiftelse og forhistorie

Oslo Schakselskap ble stiftet 4.februar 1884 under navnet Christiania Schakselskab (navneendringen fant sted midt på 1920-tallet, samtidig med at byen skiftet navn). Det høytidelige stiftelsesmøtet fant sted i Paulsens Café i Møllergaten 18, et hus som idag er revet. En håndskrevet beretning som Hjalmar Andresen nedtegnet kort tid før sin død rundt 1950, skildres stiftelsesmøtet. Fremmøtet var beskjedent, bare 15 mann var tilstede, men entusiasmen var betydelig. Protokollfører i byretten, Andreas Aarøe, selv en innflytter til Kristiania rundt 1870, ble valgt til klubbens første formann. Han skulle ikke bli den siste.

Det var den samme Aarøe som hadde fått seg overlatt papirene og eiendelene etter Kristiania Schakklub, som var blitt oppløst tre år tidligere etter en kort, men hektisk levetid. Denne klubben kan altså med trygghet betegnes som den nåværende OSS' forløper, og det var i stor grad de samme personene som stod bak begge klubbene.

OSS (CSS) regnes som Norges eldste eksisterende sjakkklubb - dvs. den klubb som har hatt lengst sammenhengende livsløp. I byer som Trondhjem

og Arendal fantes det klubber før 1884, og iallefall for Arendals vedkommende er klubbnavnet intakt. Men disse klubbene hadde lange opphold og måtte gjenstiftes, imotsetning til OSS. Men skal man først regne med forløpere også, kan altså dagens 110-åring tilbakeføre sin historie til 1877, da Kristiania Schakklub ble grunnlagt.

Den første veksttid

Efter stiftelsen i 1884 fulgte en relativt sammenhengende blomstringstid. Medlemstallet steg, de fleste av klubbens medlemmer var akademikere og forretningsfolk. Det var også fra disse yrkesgruppene de fleste av sjakkspilletts tilhengere i Kristiania var kommet. I Athenæum, der idag Det norske Selskab holder til, hygget travle finansmenn seg med avslappende sjakkpartier, i sikkert ofte langdryge lunchpauser. Og i Det norske Studentersamfund dyrket man sjakkspillet omkapp med

Andreas Aarøe, stifter av CSS

punchen. I sitt tobinds historieverk om Studentersamfundet, forteller F. B. Wallem bl.a. at selveste Johan Sebastian Welhaven på 1830-tallet engang slo til lyd for at "det edle Skakspil" burde tillates på møtene, i motsetning til "det fordærlige Kortspil". Og slik ble det visst.

I sine første år flakket OSS fra det ene spillelokale til det annet. Av interessante oppholdssteder kan nevnes bevertningssteder som Restaurant Duval, Frokostbørsen og Café Boulevard. Men sine lengste livsavsnitt i løpet av denne nomadetilværelsen, som skulle vare helt frem til 1952, tilbragte klubben på Amalienborg, i Ingeniørenes Hus og i Kaffestuen (en halvsnusket vestkantutgave av Kaffistova) nedenfor Drammensveien.

I løpet av alle disse årene var klubben (OSS/CSS) preget av en rekke sterke personligheter som salt i formannsverv og andre sentrale posisjoner i klubben, og som den står i evig taknemlighetsgjeld til. Foruten Andreas Aarøe kan vi blant annet nevne statsminister Otto Blehr, S.Vaage, C.C. Christiansen, Olaf Smedal, Lars Haasted og Anker Magnussen. Kaptein, senere oberstløytnant, Vaage var formann i klubben i tilsammen 16 år, og har like til de aller seneste år innehatt rekorden i så måte.

En ny æra

Men fremfor noen må nevnes bankier Johs. G. Heftye, ikke bare fordi han var med helt fra de tidligste år og bl.a. var klubbens formann en tid, men først og fremst fordi han var og ble klubbens mesén fremfor noen annen. Etter å ha gitt bidrag til klubbens drift ved hver tenkelige og utenkelige anledning, besluttet han seg tilslutt, i 1918, for å skjenke sin kjære klubb en engangsdonasjon på ikke mindre enn 50.000 kroner, en svimlende etter den tids forhold. Midlene ble plassert i rentebærende verdipapirer, og avkastningene har i alle år siden kommet Oslo Schakselskaps drift til gode. Kapitalen ble i 1950 besluttet investert i gårdsselskapet Bogstadvn. 30, der et av klubbens medlemmer, Christian von Munthe af Morgenstjerne, var arkitekt. Dette førte i 1952 til at klubben kunne flytte inn i sine egne lokaler, og en ny æra opprant. En drivende kraft ved denne anledning og senere i fondsstyret, var advokat H. Chr. Siebke. I mellomtiden hadde klubben i stadig sterkere grad befestet sin posisjon som

Johs G Heftye, norsk sjakkmesen som i 1918 skjenket CSS 50.000 kroner

landets ledende, og en av Nordens sterkeste klubber. Dette kommer best til uttrykk i antallet NM for lag og - ikke minst - i antallet individuelle norgesmestere. Dette siste kommer aller best frem i enkelte oppslagsverker, der det etter listen over norgesmestere står omtrent følgende: "Hvor intet annet er anført, er vedkommende medlem av Oslo Schakselskap." Og i lange perioder besto det norske sjakklandslaget nesten utelukkende av OSS-spillere.

Stabil periode med jevn vekst

Årene fra 1952 og frem til idag, må kunne betegnes som en nesten sammenhengende veksttid, selv om 1950- og 1960-årene nok tar prisen når det gjelder medlemsoppslutning om klubben. Med sine åpningstider hver dag året rundt, har OSS større anledning enn andre sjakkklubber til å by medlemmene spillemuligheter. Samtidig har klubben imidlertid innsett sitt ansvar utad, og stadig flere av klubbens arrangementer åpnes også for andre klubbens medlemmer. I løpet av de siste decennier har fremveksten av andre sterke klubber, særlig i Oslo-området, gitt OSS bedre konkurranse, og idag har klubben langt fra noe monopol på landets toppspillere. Det er utvilsomt en fordel for sjakklivet.

Klubbens medlemstall ligger nokså stabilt på rundt 200, og det har ikke vært gjort særlig mye for å øke medlemstallet - en medlemsstokk skal jo også administreres, og hele virksomheten baseres på frivillig innsats. Derimot har klubbens ungdomsorganisasjon, Oslo Schakselskaps Ungdom, ekspandert betydelig som følge av systematisk instruksjonsvirksomhet i klubben og rundt på skolene. Rundt 800 barn og ungdom er tilknyttet klubben gjennom OSSU. I de siste årene har OSS kunnet glede seg over fremveksten av en sterk garde helt unge spillere i tenårene, løfterike rekrutter til norsk toppsjakk. Sjakklike forbilder for alle unge medlemmer er selvsagt klubbens toppspillere, med stormester Simen Agdestein i spissen.

Sølvtauret, en halv meter høyt, vunnet av Christiania Schakselskap i 1922 i telegrafmatch mot Stockholm og København.

Oslo Schakselskaps internasjonale kontakt har vært til stede gjennom hele klubbens levetid, selv om dette arbeidet har gått noe i bølger. Klubben har imidlertid notert seg for en rekke fine triumfer, bl.a. i Europa - cupen. Seks verdensmestere og en lang rekke internasjonale toppnavn forøvrig, har besøkt klubben gjennom årene. Et høydepunkt var den store jubileumsturneringen da OSS fylte 100 år i 1984. Verdensmesteren Anatolij Karpov vant foran en rekke andre verdensstjerner.

Styre og stell

I årene etter 1952 har OSS hatt en lang rekke ildsjeler i formannsstolen, og vi nevner dem som har gått bort: Ragnar Fossum, Valentin Haasted, Knut Monssen, Magne Johannessen, Oddmund Falck - Kiil, som alle ydet det fremragende i formannsvervet.

Idag administreres klubben av et styre på syv personer, et råd på 15, av OSSU-styret, av diverse tillitsmenn forøvrig og av en rekke styrer og utvalg, hvorav styret for Johs. G. Heftyes Fond har en særlig viktig funksjon.

Klubbens formann er Knut Bøckman, viseformann Tom J. Johanssen, OSSU-leder Petter Glenne Stokstad, rådsordfører Widar Fossum og inspektør Sverre Johnsen.

Klubben har to nålevende æresmedlemmer, Knut Bøckman og Simen Agdestein. Innbudte livsvarige medlemmer er samtlige av klubbens IM'er (Svein Johannessen, Terje Wibe, Arne Vinje, Leif Øgaard, Bjørn Tiller og Einar Gausel), og videre Erling Kristiansen, Ragnar Hoen, Gerrit Elmenhorst og Arne Krogstad.

K.B.